

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тижні 5½ долара, або 10
рублів; з виплатою що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича

Виходить у Львові що дня
крім неділь руских съвят
о 5½ год. по полудни.

Редакция, адміністрація і
експедиція «Руслана» при
ул. Осолінських ч. II (партер)
(фронт від ул. УТХОІ). Експе-
диція місцева в Агенції
Соколовського в насажі Гавс-
мана.

Рукописи звертає ся лише
напередне застережене.—

Рекламації неопечатані з
вільні від порта. — Оголь-
шеня звичайні приймаю-
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в „Надісланім“ 40 іч
від стрічки. Подяки і при-
ватні донесеня по 30 сот.
від стрічки.

Відрочене державної ради.

(X) Безвихідність парламентарного по-
ложеня, про котре ми писали в попереднім
числі, доводить до предвиджуваних послі-
довностей. Перший почин в тім напрямі
уже зроблений, заповіджене на суботу за-
сідане відкликано, а при кінці засіданя в
пятницю проголосив президент: про сліду-
юче засідане сповістить ся письменно.
Се є звичайна формула, якою зазначає ся
неможливість дальших обряд парламент-
тарних, а після тої формулки слідує
дальша про замкнене сесії або навіть про
розв'язане держ. ради.

Стілько надій покладали народи Австрії
на перший «народний парламент» загаль-
ного рівного права виборчого, стілько споді-
вань було особливо між руским народом,
котрий так одушевлено добивав ся того пра-
ва виборчого, а тимчасом всі ті надії змар-
ніли, розвіяли ся як мрак від сильного
подуви вітру. Два роки народного парла-
менту проминуло безплотно і можна було
пояснювати, що ново вибрані в далеко пе-
реважній часті послы, вибрані на зовсім
нових основах, потребують якогось часу,
щоби розглянути ся в тім новім положеню,
в нових обставинах, поки зможуть забрати
ся до законодатної роботи. Одначе по двох
змарнованих безплотно роках положене не
тільки не прояснило ся, відносини не по-
правили ся, але навпаки погіршили ся, за-
острили а нова сесія, на яку зібрали ся
знов послы, перервали ся вже по 10 днях,
сесію відрочено на неозначений час.

Отсе відрочене стає лише певним до-
казом безвихідности парламентарного по-
ложеня, безрадности що до заради ляхови,
яке загніздо ся і розвельможило ся в
народнім парламенті, підорвало его сили і
зробило его неспосібним до рсботи. Але чиж
можна сподівати ся, щоби після тих подій,
про котрі ми писали останніми днями, ко-
трі довела до ще більшого заострення між
Німцями і Чехами, сі сторонництва під впли-
вом дальших переговорів міністра-президен-
та до себе зблизили ся, охолоднули із то-
го розярєня, в яким находять ся і уможли-
вили спокійну сесію чеського сойму та тим
способом промостили дорогу можливій ро-
боті в державній раді?

Славянська Єднота розпочала була лі-
том обструкцію, щоби праневолити бар.
Бінерта або до відстанки або до такої об-
нови міністерства, котра би їй запевняла
більший вплив в раді Корони і перечислила
ся, бо замкнене сесії було вислідом об-
струкції. Все однак робило ся під приво-
дом выкушна боснійських кметів. В новій се-
сії не було вже і натяку про боснійських
кметів, а виходило вже виразно змагане до
утвореня коаліційного міністерства, котрому
Німці оперли ся рішучо, а крім того ста-
рали ся обезпечити проти напору Слав. Є-
дноти і чеського живла кравими законами
язиковими, котрі законодатно признавали
німецьку мову викладною і урядовою в дол.
і гор. Австрії, Сольногороді і Форальс-
бергу.

Побачивши отже безуспішність коалі-
ційних змагань, бажала Слав. Єднота до-

вести до утвореня урядничого міністерства
під проводом бар. Бінерта, щоби тою до-
рогою дійти до обнови міністерства в намі-
ренім напрямі. Одначе і се не повело ся а
міністерство заявило провідникам Слав.
Єдноти, що предложить до санкції ухва-
лені чотирма соймами закони. Криклива об-
струкція чеських радикалів, яко відповідь
на сю постанову міністерства, довела до
відроченя сесії. Чеські міністри др. Жачек
і др. Браф внесли подане о відставку і мо-
жливо, що оно буде прийняте, а тоді підуть
чеські міністри з кабінету а німецькі остануть.
Чи се вийде в користь чеського народу,
можна що найменше сумнівати ся. Сим ра-
зом перечислила ся Славянська Єднота, ко-
дра всі свої змаганя звернула на поваленє
кабінету бар. Бінерта, а бодай на обнову
его в бажанім собі напрямі.

Державну раду відрочено, щоби ше по-
пробувати переговорами довести до поро-
зуміня між Чехами і Німцями, до сесії
чеського сойму, одначе вислід сих перегово-
рів можна вже наперед вважати безуспіш-
ним. Ще в листопаді мала би бути ще раз
скликана сесія посольської палати, щоби у-
хвалити парламентарним способом бюджету
ву провізорію. Одначе в даних обставинах
вислід сеї сесії можна вважати наперед
безуспішним і тоді правительству не остане
нічого иншого, як ввести в жите §. 14-ий.
Посольська палата не схоче ухвалити бужде-
ту і не схоче дати правительству а власти-
во державі бюджетової провізорії, не схоче
ухвалити фінансового пляну міністрови
скарбу, одначе се не можна вважати успі-
хом посольської палати або якоюсь побідою
над правительством, бо ся побіда відобе ся
вельми болучо в широких верствах народ-
них. Правительству буде приневолене ви-
черкнути з бюджету всі видатки і вклади над-
звичайні а обмежити ся до тих найконец-
нійших видатків, які зможе покрити доро-
гою розпорядків. Парламентарна машина
буде застановлена, а замість того буде ве-
сти державну господарку бюрокрація. Що
таке обмежене фінансове відобе ся нуждою
в широких верствах народних, що безпар-
ламентарний стан не причинить ся до піль-
ги в ніякім напрямі, про се не треба тра-
тити багато слів.

Положене Русинів в Боснії.

(Дальше).

Ось так проходить усе сербске жите дома
і він так до него привычав ся, що без него не
може жити. Такий спосіб жита прийняв ся у
Сербів ще з часів турецького панованя. Бе Серб
був все на своїй землиці гостем. Зліпив собі
Серб де небудь серед лісів сяку таку хала-буду,
та і жив собі в ній неначе переслідований звір
та тішив ся, що нічим не зверне на себе уваги
захланного і лютого Турка.

Кові і рогата худоба не зачинає ся у Сер-
бів ніколи до стайні, як у нас, бо стайні у них
нема ніякої. Лише вівці заганяють в зимі до
малого хлівця, кілько їх там влітти може. І они
блєють там під небеса, мовби між них який вов-
чище всунув ся. В літі вівці всі на пасовиску,
а на ніч заганяють їх до загород-кошар, і то що

кілька днів в пшійм місці, бо тим способом гно-
ять поле.

Гноєня поля, як у нас, Сербі не знають
Також збіжа не звозять Сербі до дому подібно
як наші люди, але зараз таки молотять на полі,
на тім самім місці, де росло, — і то способом
старозавітним. І так роблять они на полі тік,
накладають на нїм збіже, заганяють волів або
кони і гонять їх по тім збіжі, та тим способом
вимолочують зерно копитами або ратицями. Со-
лому складають в стїжки на тім самім місці.

В зимі їде там Серб, скидає зі стирти тро-
хи соломи або кукурудзянки, а товар приходить
і їсть. І длятого не треба Сербови ніякої стайні
ні на рогату худобу ні на коні, бо товар як літо
так зима ходить самопас, куди хоче.

Може одначе подумає собі хто, що там не-
ма зимы. Деж там! Є і в Боснії зима, лише що
правда не тиснуть там такі морози як у нас.
Всеж таки товар бідує в зимі в Боснії дуже. Ко-
ли так зимовим ранком вийдеш в Босні і гля-
неш на боснійські коні або корови, то мусиш ди-
вувати ся тій боснійській расі коний і коров,
бо всі они як голуби сиві. Але за кілька годин у-
ступає та фатаморгана, а кождий кінь показує
ся таким, яким є. Один буде чорний, другий кар-
рий, инший гливий, а лиш декотрий остане сивий.
Они так припали були лише інеєм, а коли сонце
пригріло, то іней стопив ся.

І треба знати, що сербський кінь, корова,
або віл витримає і таке, що в снігу їсть, по сні-
гу цілий день ходить, і в снігу спить. Певна річ,
коли би нашої худібці так бідувати прийшло ся,
то згнулаб скоро. А сербска ні!

Она так вже привикла ще з часів турецьких
до такої біди, подібно як і єї господар, що то
на голій землиці опить, хоч і вітер снігу повно
навіє до его хати: він собі з того нічого не ро-
бить, лише опанки т. зн. ходаки в попелі гріє,
з яких пара мов дим з комина садить, та й
тільки...

Як Серб жив ще за часів турецьких, так
само живе і нині під цісарем австрійским, лише
з тою різницею, що тепер ніхто на него не на-
падає, і не рабує ему майна, ані ніхто не гань-
бить ему его жінки і доньок.

Як я вже згадав, дістала ся Боснія разом
з бідолашними Сербами під Австрію недавно, а
іменно 1878. р. А коли Австрія розглянула ся
по новім краю, пізнала зараз, що в Боснії землі
богато, а людий мало.

Турки сиділи лише по містах, а по лісах
блукало ся мале число Сербів, про котрих навіть
не можна було довідати ся, де они сидять, бо
так сердеги крили ся перед Турками. Бо треба
знати, що Сербі зі страху перед Турками ніко-
ли не тримали ся купи і не мешкали як наші
люди по селах, а кождий з осібна мав свою ку-
чу, ховаючись в найбільшій лісній пуці, серед
височезних гір; той в тій дебрі, а другий кільо-
метр, або і два а часом і на милю дальше в
иншій дебрі.

І лиш дуже рідко можна знайти кілька серб-
ських хат при купі, як у нас. А коли де найде
ся, то найбільше три, чотирі до десяти. Декот-
рий Серб так скрив ся в лісах, що про него на-
віть ніхто з Сербів не знав! І хотий вже після
овлади Босни Австрією ходили по краю наші
геометри і робили помірн, то все таки неодного
Серба найшли!

Таке прим. було з одним Сербом, що звав
ся Спас.

Той Спас так скрив ся в боснійських лісах,
що про него ніхто і не чував. Аж як прийшла

колонізація, і стали роздавати землю галицким Русинам, аж тоді віднайшли Спаса. І з великим зачудованем питали тепер бідного Серба, звідки він тут взяв ся? І на превелике диво, довідали ся тепер, що він вже від 50 літ сидить на тім місці! І полишили его там австрійські урядники в спокою, а на вколо него роздали землю галицким Русинам, і та колонія називає тепер Дуброва (35 кілометрів від Банялюки).

При помірах лишали австрійські урядники кождому Сербови, чи Туркови усе те, що посідав за часів турецьких. А то, що не було уживане ніколи, стало власністю правительства. При тім стала ся одначе Сербам страшна кривда.

Іменно при помірах темні Серби, боячи ся податків, не хотіли признавати ся до ніякої землі, говорячи, що уся земля турецька, а они, т. зн. Серби, лише ужиткують її. Так отже стало ся, що геометри записали усю ужитковану землю на Турків, хоч би і найбільші обшари.

І длятого тепер декотрі Турки мають і по кілька сот моргів землі, а Серби не мають і клатка землі, а лиш працюють на турецькій. А та земля, що не була уживана, т. зн. більша половина Босни, стала царською землею, то значить, стала власністю австрійської держави.

І якраз ту царську землю хотіло австрійське правительство заселити хотіли в части людьми аби мати з неї доходи. А тимчасом на боснійську землю знакомили ся люди і без заохоти правительства, бо ось пішла поголодка, що Босна се рай, де землі багато, а мало людей.

І пустили ся до Босни зі всіх сторін різні народности. Пустили ся і наші люди з Галичини. А треба знати, що тому 20—30 літ земля в Босні була неімовірно дешева. Морг землі можна було купити вже від двох ринських, до десяти найбільше. І якраз тому люди лакомили ся дуже на боснійську землю.

Причини такої дешевости землі були різні. І так багато вплинуло на се то, що Туркам не сподобало ся бути під рукою австрійського монарха і они швидко випродували свої ґрунти, і виїзджали то до Царгорода, то до Азії, хоча їм і ніхто не боронив визнавати своєї віри. Інші знов мали ґрунти, та користи з них не мали, бо не було кому їх обробляти. Ті також продавали, а самі пхали ся до міст, до торговлі.

Ось тому була земля в Босні дешева. Довідали ся про се чужі народи і стали тиснути ся до Босни та купувати дешеву землю. І не один на тім кудні виїшов добре, але не один попик ся. Бо ті люди, що приїхали перші, як прим. Німці, Італійці, Мадяри, та Чехи, закупили за безців добрі землі, ті, що приїхали пізніше, а ними як раз були наші бідні Русини, купували вже підліпші землі, зарослі ялівцем, глогом, страшні пустарі, а навіть неужитки...

Тимчасом правительство бачучи, що нарід напливає до Босни зі всіх сторін, скористало з нагоди, щоби придбати для Босни як найбільше робучих рук, та постановило ще більше заохотити людей до боснійського раю.

(Дальше буде).

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Галабурда викликала чеськими радикалами в п'ятницю на засіданню посольської палати і почин обструкції довели до того, що відступлено від наміру, скликавши засідання на суботу, а президент при кінці засідання проголосив, що про слідує засідання повідомити послів письменно. Коли розійшли ся вісти про наради на ратуші і довірочні ухвали, які там постановлено, звернули ся провідники Слав. Єдноти до бар. Бінерта з запитанем о вислід сих нарад. Міністер-президент заявив їм, що рада міністрів в найближшій уже часі ухвалить предложити відомі язикові закони чотирох німецьких соймів до цісарської санкції. На се заявили провідники Слав. Єдноти, що се є для тих casus belli, на що міністер-президент замітив, що в слідуєчим тижні розпочне переговори в ціли урухомлення чеського сойму. Ческі послы зазначили, що санкція тих законів приневонила їх до найострійшої боротьби супроти

правительства, а вислідом сеї розмови провідників Слав. Єдноти з бар. Бінертом, було наведено в горі проголошене президента Паттая в справі слідуєчого засідання. Правительство і президія палати хотять зискати на часі, щоби відвернути від парламенту грозу обструкції, котра довела би до замкнення сесії. Сего побоюють ся всі сторонництва і тому заяву президента палати прийнято з глибоким мовчанем.

Віденські днівники запевняють, що відрочене держ. ради потриває зо два тижні, а провідники Слав. Єдноти заявляють, що санкція язикових законів буде вироком смерти для парламенту, бо они не допустять до ніяких нарад. Міністри др. Жачек і Браф подали ся о відставку, котру цісар імовірно прийме. Die Zeit запевняє знов, що цісар не прийме їх просьби і візве, щоби остали дальше в кабінеті. Ческа „Union“ пише, що бар. Бінерт вступив в останню добу, бо для него міродатними є домагане Німців, а хоч побідить Чехів, не буде мати відваги вийти на властиве поле боротьби — до парламенту. Дійшов отже до своєї ціли §. 14-го, до котрої змагав.

Заграниця.

Дня 28. с. м. розпочала ся в Софії звичайна сесія „собрания“, яку отворив король престольною річю. В ній підніс він, що головним старанем правительства з огляду на події минулого і теперішнього року було як найскорше скріплене міжнародного становища Болгарії. З хвилею, коли се осягнуто завдяки довірю до короля і попертю зі сторони парламенту, приступає правительство до не менше трудної і важної справи, до скріплення фінансового положення краю і то на основах, відповідаючих его новому становищу незалежної держави. Престольна річ підносить дальше, що російський братній нарід, на якого чолі стоїть внук царя освободителя, перший узнав проголошену королям і правительством незалежність Болгарії і висказує надію, що нарід і парламент оцінить відповідно симпатії, оказані Росією і її володарем. Престольна річ висказує також подяку Болгарії зглядом інших держав, які рівночасно з Росією признали незалежність Болгарії, стверджує, що Болгарія тіпиться загальними симпатіями і підносить приязні відносини між Болгарією а Туреччиною, яких дальшого скріплення бажає собі дуже правительство, щоби затіснити між сими краями ту тревалу, сильну політичну і економічну звязь, яка є конечною для розвою обох сусідних народів.

Petit Parisien подає, як вивіняє, з доброго жерела, що між Росією і Японією ведуть ся тепер переговори що до угоди, яка має значно змінити відносини в східній Азії. Убитий князь Іто удав ся був власне в тій ціли до Харбіну, щоби приготовити тимчасові основи для проєктованої угоди. Загально здає ся, що атентат в Харбіні викликав в Японії протиросійське успокоблене. З Токіо доносять, що попіране протияпанського руху в Корей приймають Х нам і Росії. Забійство викликало велике і потрясаюче вражінє в Японії, а особливо на дворі в Токію, Мікадо, довідавши ся про те, розликав ся. На его приказ похороня кв. Іто відбудуть ся величаво на кошт держави.

Заворушення в Греції взяли небезпечний оборот, позаяк маринарка, вважаючи, що змаганя до реформ уягляндють її за мало, рішила ділати на власну руку. Збунтувала ся іменно часть фльоти під провідом офіцера Тіпальдоса. Бунтівники обсадили арсенал на Саламіні. Прийшло до битви між фльотою, вірною правительству а бунтівниками в тім самім місці, де відбула ся славна саламінська битва. Всі кораблі бунтівників є ушкоджені і нездібні до битви. Арсенал відзискано назад для правительства. Серед військового союзу наступило роздвоєнє. На чолі одної партії, яка домагає ся конечних реформ, але не хоче переводити їх силою, стоїть полковник Цорбаг, на чолі другої, яка жадає радикальної зміни конституції, стоїть майор Сімбракакіс. Ова домагає ся усуненя теперішнього правительства, заведеня диктатури, а справу, чи династія має остати, чи ні, робить зависимою від корисного розв'язання кретійського питання.

Промова посла Н. Василька,

виголошена на засіданню буковинського сойму дня 16. жовтня с. р. в справі соймовой виборчої реформи.

(Дальше.)

Тут промовляв сегодня один із сих звисних панів посередників, мій давний приятель, п. радник двору Скедль. Піднесена ним тут ідея є поновним доказом миролюбної акції сих панів; змість сеї акції такий, що коли сей сойм, сьвідомий сеї важної хвилі, сьвідомий тої поваги, а якою треба приступати до предложеного законопроєкту, не схотів би задержати з найбільшою енергією того супокійного настрою, в яким ми ведемо сегоднішні наші наради — а треба се признати всім партіям, особливо Румунам і Русинам, — то особливо ми, послы приналежні до предківської православної краввої церкви мусіли би голосно піднести тут як найострійший протест і обуренє. (Довготривалі оплески і оклики: Справедливо!). Пан радник двору наводить ось які аргументи: Наш православний архієпископ і митрополит має вірільний голос, наша консисторія одін мандат — тому належить ся також оден вірільний голос католицькому духовенству і то прелатови. Отже пан радник двору Скедль хоче під позором зовсім оправданого бажаня зрівнати католицький клер із нашою краввою православною вірою, вирівнати також ріжницю і що до їх активного права виборчого у соймі. Він переочив лиш при тім таку дрібницю, що корисніше положене нашого православного духовенства у соймі оправдане величезними послістями православної церкви, що мусить ся уяглядити коли вже на жаль, треба задержати куріяльну систему (оклики признаня). Сей православний релігійний фонд, виповнив в краю таку культурну місію як ніхто инший. Шкільництво, наші залізниця, одна часть нашого промислу, коротко все, що можемо зачислити до тутешних культурних здобутків, се зроблено або виключно, або бодай по більшій части коштами греко-православного релігійного фонду. Як заступники сих величезних послістей увійдуть православні сьвященники на підставі сего законопроєкту до сойму, — їх мусить ся задержати разом із куріяльною системою і то тим більше із тої рачії, що власне наше духовенство, не сконсумовало як се деінде лучає ся (веселість), для себе так величезних приходів сего фонду, але пожертвувало дуже велику часть его приходів на відойми нашого краю (довго триваючі признаня та оплески). Я думаю, що навіть найліпший католик або й сам католицький прелат не може в сім разі домагати ся рівного трактованя з православним духовенством. Розуміючи ся на тактовности, наш преосьвященний ексцелленція митрополит і заступники консисторії не дали жадної відповіді неумісним виводам товариша Скедля, — однак ми приналежні до нашої предківської православної церкви мусимо запротестувати проти сих виводів. Правдоподобно також пан ректор університету зможе оцінити тепер по сім прикладі вартість посередництва товариша радника двору Скедля, вартість, яку мають для нас Русинів і Румунів пани Німці, кдлі зачнуть посередничити між нами (живі оплески).

Із соціяльно-демократичного боку роблять нам закид, що ми сим законопроєктом замикаємо ширшим масам населеня дорогу до кр. сойму. Як звисно, має Буковина на підставі загального, розумів ся, не рівного, тайного і безпосередного виборчого права 14 мандатів до ради державної. Поліпшивши рівність виборчого права, придбали ми 18 мандатів загальної куриї до сойму; окрім того в курії громад означили ми як minimum податку 2 К, щоби мати право вибирати посла до сойму. Отже думаю, що ми зробили все можливе, придержуючиь назначених правительством границь і вважаючи на те, щоби все зробити, не наражаючи ся тим на несанкціонованє сего законопроєкту. Я бажав би панам соціял-демократам, перевести подібну модернізацію в яким иншим краю. (Признаня). Річ певна, що в нашім первіснім законопроєкті призначили ми для Чернівців лиш мандати загальної куриї, як також правда, що правительством вичеркнуло нам сю постанову, і то зі зглядом на те, що в інших краях, де не виготовлено виборчих реформ, за-

ведене виключно загального виборчого права в краєвих столицях означало би знасилуване, згідно виключене національних меншостей від виборчого права; ми були приневолені відступити від загальної курії в столиці краю, щоби тим не утрудняти санкції дотичного закону. В який спосіб ми заслужили на тяжкі закиди зі сторони соціально-демократичної преси, не можу я сего розуміти, хіба що витолкую їх собі із тенденції тутешніх соціально-демократичних кругів, іменно, обкидати болотом всі міщанські партії при кожній нагоді, не вважаючи на то, чи то справедливості чи ні. Однак я не входжу в то, чи ся тактика саме зглядом міщанських партій на Буковині до лиця соціалним демократам і оправдана. Я лиш наведу, що віде в цілій Австрії міщанські партії не відносять ся так прихильно до соціальної демократії як тут і так пасивно в обороні перед нею, як в нашім краю. (Живі оплески).

(Конець буде).

Державна рада.

Посольська палата перевела минувшого тижня розправу над наглими внесеннями в справі дорожні споживи, в котрій забрав слово також міністер торгівлі др. Вайскірхнер, однак з его промови можна бачити, що надії на успіхи покликаної в тій справі анкети є вельми малі. Становище посоль. палати проти збіжжя для мало о стільки успіху, що навіть правительство признає шкідливість високого ціла збіжжя і не вважає его ненарушимим, хоч хліборобники вважають засадою. Міністер вказав на те, що ціни пшениці в роках 1906—1908 у Відні підскочили о 46%, а в Берліні лише о 17½%. Але й ціни молока пішли в гору від найнижшого стану до 100%. Однак в попередніх роках були осередком дорожчі ціни і мяса, а тепер до того прилучали ся ціни мукки, хліба і молока і се зробило положене теперішнє невиносимм. Хоч міністер признає шкідливість високого ціла, однак нічого не сказав, чи правительство думає, що в тій справі почати, а замітив лише, що угорське правительство на зміну ціла не згодилоб ся. Взагалі не відомо навіть, чи анкета відбула хоч одно засідане доси.

В п'ятницю почало ся засідане посольської палати довготривалими криками чеських радикалів з нагоди відомої наради німецьких провідників на ратуші під проводом д-ра Люегера і при участі німецьких міністрів і міністра-президента. Чеські радикали почали кликати: „Ганьба! рада міністрів в ратушевій пивниці, під проводом Люегера“ і тп. Крики тривали до самого полудня, поки галабурдники не похрипли, а в часі тих криків промовляв над повисшим внесеном соціаліст др. Реннер, яко генеральний бесідник, але замість говорити про дорожню, ударяв на правительство, що нараджувало ся в ратуші з німецькими провідниками і наостанку безробітє парламенту приписував всім іншим сторонам, хоч соціалісти ані пальцем не рушили, щоби довести до поправки положеня.

Розправу про дорожню закінчив христ. суспільник Кунчак, котрий в світлій промові виказав пустословність і демагогію соціалістичної критики дорожні і їх предлог що до поправки положеня. Особливо влучно виказав він на основі статист. даних соціалістичного догматика Кавтського, як нерозумне є соціалістичне домаганє, щоби всю нашу збіжжєву політику оперти на основі американської збіжжєвої продукції. Бесідник вказав, що не можна покладати ся на заграницю а навпаки треба визволити ся з зависимости від заграниці а дбати про виживленє населеня краєвою продукцією і тому треба пособляти розвиткови хліборобства.

Новинки.

— Календар. — Ві второк: руско-кат.: Артемія муч.; римо-кат.: День задушний. — В середу: руско-кат.: Іларіона Вел.; римо-кат.: Губерта.

— До наших П. Т. Передплатників. Просимо всіх ваших Вп. передплатників, щоби зволити

вирівнати належність за „Руслана“ за IV. четвертьрік а деякі також за попередній час. Щоби улєкшити складанє передплати, ми вислали перед місяцем поштово чеки тим всім нашим передплатникам, які не мали заплаченої передплати до кінця сего року. Частина тих чеків вже вернула, о решту просимо тепер по першім, бо инакше мусіли би ми старших довжників просити иншою дорогою о вирівнанє належності. Ми за всьо, за друк, марки, хату, співробітникам і т. д. мусимо платити з гори і не думаємо нікому посилати нашу часопись даром. Пригадуємо ся проте ще раз ласкавій памяти наших Вп. передплатників. — *Адміністрація „Руслана“.*

— На нинішній довірочний зїзд москвофілів не явили ся москвофільські послы і вислали лише одного повновласника, який має виявити причини, для яких они на сей крок рішили ся. В 234. числі „Галичанина“ вийшов „отзвєвъ“ москвофільського соймового і парламентарного „клуба“, в яким послы відкривають в часті рубець заслони і пояснюють, що не беруть участи в зїзді, бо не признають теперішньої управи „Народнаго Совѣта“, вибраної терором, яка скликала на зїзд лише своїх сторонників, а поминула багато інших людей і яка навіть вибраних для порозуміня між обома спорячими сторонами делегатів не вважала умісним запрошувати на засіданя. „Отзвєвъ“ протестує против „беззаконности теперішнього „правления“ и всѣх его дѣйствій“, які наводять „опасности, угрожающія нашимъ народно-политическимъ устоямъ, но въ особенноти нашимъ старѣйшимъ национально-культурнымъ учрежденіямъ“. Нема сумніву, що делегат послів подасть ще й иншу причину, для якої послы не являть ся на зїзді, а нею є др. Дудикевич, якого проводу так довго не гадають послы признати, доки він не очистить ся з всякого рода замітів, або доки їх сторонники Дудикевича... порядно не обіють.

— „Послѣдній козырь“. Документи, які о. Давидяк опублікував против д-ра Дудикевича, видали ся „Прикарпатской Руси“ чимсь так дрібним, бо „вѣдь же и Ротшильд подписываетъ векселя, что же здѣсь постыднаго“, бо Дудикевич ставав кандидатом до парламєнту в 3 округах, а відомо „сколько стоитъ денегъ такая кампанія... Ну „канєчно“ довги роблять також порядні люди, розходить ся лише о спосіб, в який се дїє. Колиб др. Дудикевич робив був правильним путем довги в коломийській „Самомощи“, то не потребував би доводити до сего, що в р. 1904 і 1905 не скликав загальних зборів „Самомощи“ (гляди „опроверженіє“ „Самомощи“, поміщенє в 25 числі „Руслана“ з р. 1909), ані не потребував би замовляти „опроверженія“ надзираючої ради, якої члєни мали відвагу твердити, що др. Дудикевич „николи ніякого, ни малого ни значного займа не требовавъ, не получавъ и не бравъ и вже для того самого не могли его политични прїатели за него займи покрывати и дѣйствительно не покрывали...“ Що др. Дудикевич має в Коломиї дві каменичі вартости 140 тисяч корон, се редакція „Прикарпатской Руси“ „извѣстно“, шкода лише що рївночасно не подала она, чому при такім майні люди аж під терором прїятеля, якому Дудикевич вивдичив ся розбитєм родинного життя, підписали векслї. Замїтє також, що „Прикарпатская Русь“, передрукуюючи документи о. Давидяка, не вважала умісним згадати хоть би слівцем про легат о. Тиховича в квотї 30 тисяч корон, який ще перед шести роками потонув в карманї д-ра Дудикевича і доси звідтам вилїзти не в силї. Прецінь і про сей легат о. Давидяк в своїм „заявленію“ згадав, через що перейняв на себе всяку судову відвїчальність...

— Обїд в честь Юлія Словацкого. В суботу і неділю львівські Поляки святкували 100-літні роковини уродни свого одного з найбільших письменників, Юлія Словацкого. В суботу відбув ся зїзд літературний з численними рефератами про Словацкого, а вчерашної неділі по богослужєню в лат. катедрі поїд на місце коло театру, де стане памятник Словацкого. Заповіджено також посвяченє угольного каміння під памятник, але показало ся, що католицька церква не предвиджує такого випадку і не має приписаного чину посвяченя угольного каміння під памятник. Поїд також не випав так величаво, як при інших нагодах. Крім гурту Соколів, пожарників та невеликого числа делегаций поїд складав ся головнò зі шкільної молодіжи народних і середних шкіл.

— В справі руских білетів залізничих руский клуб парламентарний дістав з міністерства залізниць новідомленє отсего змісту: „З хвилєю, коли увійде в жите нова тарифа особова (1. еїчня 1910), будуть видані в округах дирекцій державних залізниць у Львові і Станиславові, зглядно упраня руху в Чернівцях, окрім карт їзди з польско-німецьким текстом в міру уживаних в дотичних частях краю краєвих языків також триязичні карти їзди з німецько-польско-руским текстом. При тім для руского тексту буде ужита кирилиця“. З сего письма видно, що або залізничі каси будуть мати на складї білєти двоаякі: німецько-польські і німецько-польско-руські,

або, що білєти першої категорії будуть продавати каси в краківській дирекції залізниць, а триязичні білєти будуть призначені для дирекцій львівської і станиславської. Впрочім побачимо.

— Український студентський Союз. На останнім зїзді українських студентів у Львові ухвалено заложити тов-о укр. студентів висших австр. шкіл п. в. „Український студентський Союз“ з осідком у Львові. Уложєні статуту затвердило вже міністерство внутр. справ, а перші заг. збори Союзу відбудуть ся дня 7. с. м. в салї львівського „Сокола“ о 10. год. рано. Цїлею сего товариства є: а) бути осередком наукового і товариского житя українських студентів, б) дбати про материяльну і моральну підмогу своїх члєнів і в) спомагати ествуючі наукові, культурні і просвітні товариства та давати почин до основаня нових українських товариств з повисщеня цїлями, взагалї допомагати до двигненя культури українського народа. До сїї цїли мають вєсти (§ 3) 1) удержуванє для своїх члєнів читалєнь і бібліотек; 2) видаванє наукових і літературних публікацій периодичних і неперіодичних; 3) збиранє і оголошуванє статистичного материялу в області народного, середного і висшого шкільництва і з області студентского житя; 4) укладанє, прекладанє і підпранє меморандів, петицій і т. д. в справах обнятих статутом; 5) удержуванє наукових відчитів, літературних вечерків, артистичних концертів, театральних представлєнь і інших зібрань для науки і забави; 6) удержуванє зїздів студентів висших шкіл в справах обнятих статутом і приготовлюванє материялу до сих конгрєсів; 7) удержуванє і веденє курсів для неграмотних, приготовлюючих курсів до народних, виділових, фахових, середних і висших шкіл; 8) творенє окремих комісій для поодиноких цїлій обнятих статутом товариства; 9) закладанє секцій і надзір над ними. Члєнами товариства (§ 6) можуть бути: а) Українські студентські товариства, б) українські студенти(тки) всіх висших австрійських шкіл. Секції Союзу можуть творити ся по таких місцевостях, де нема висшої школи, если в дотичній місцевості є найменше 8 члєнів.

— Зміна калєндаря в Росії. Російське правительство має в половинї сего місяця внести в держ. думі проєкт заведеня в Росії численя часу після григорияньского калєндаря, замість дотеперішного юліяньского.

— 3 акад. тов. „Сїч“ в Чернівцях. На загаль зборах тов. укр. студ. „Сїч“ в Чернівцях, що відбули ся дня 24. жовтня с. р., вибрано отсей видїл: Николишин Дмитро, студ. філь., голова, Суховерський Осип, студ. прав. містоголово, Виницький Володимир, студ. філь., писар, Ілевич Роман, студ. філь., касєр, Вацик Евген, студ. філь., контролєр, Косташук Василь, студ. прав. архївар, Волонський Павло, студ. філь., господар. — До „Просвітно научного кружка“ вибрано: Суховерського Осипа, студ. прав., головою, Добрянського Льва, студ. філь., містоголовою, Корженевського Івана, студ. філь., писарем. — Товариство задумує розпочати просвітну роботу по сільських „Читальнях“ і „Сїчах“ і буде улаждувати популярні відчити і концерти.

— Дрібні вїсти. Вінчанє п. Миколи Вунта, управителя школи в Дусанові, з п-ою Галею Свистунівною відбуде ся дня 7. жовтня в Сорочку. — Гал. каса оцадности у Львові роздасть дня 30. грудня с. р. нагорода тим слугам, ще служили в однім місци найменше 15 лїт, а з того 3 останні лїта у Львові. Поданя найдальшїр до кінця сего місяця. — Міска рада Чорткова надїлила почетним горожанством тамошного старосту п. Боднара. — Адміністраційний трибунал рішив, що після австрійських законів палєне моц в є недопускаєме, тому не можна дозволити на заложєнє підприємства до палєня моцїв. — Тов-о відєньських дневникарїв „Concordia“ буде обходити дня 7. листопада 50 роковини свого ествованя.

Оповідки.

— Наданє презенти. Намісництво надало о. Августинови Арсеничови, парохови в Ясєнові горішнім, презенту на парохію цїсарского наданя в Пістивї.

3 прогульки в гори.

Вижниця, 13. 8. 1909.
(Дальше).

Дєсь поміж Дзембронєю, а Бистрцем вдав ся в розмову з якимсь переходячим Гуцулом, а за яку не цїлу годину пізнійше ми вже сидїли на візку заложєнім маленькими, гуцульськими кінями та їхали дорогою на Косів до Вижницї. Фірманка була згоджена за 14 К. Сидячи на візку відчував я — не знати вже котрий раз — що добре мати прїятелїв на сьвітї. Як би не д. Тонюк, то ми не були би коний найшли і треба було би або змінити дорогу і не добити ся до

Вижниці, або манджати поверх 60 кілометрів пішки. А так то ми Іхали здовж Черемоша дрібненьким трухтом наших ковчигів та подивляти ту дорогу, побудовану по під високі стрімкі скали, які величезними каменями звисають над гостинцем і грозять безнастанно зірванем від стіп зворя. В деяких місцях скала величини хати стоїть відломана на вистаючій над дорогою камені. Здасть ся, що ось ось впаде та згнете і розторошить на півначо і віз і ковчиги і вандрівців, що пересувають ся по під нею та що з них ні сліду не остане ся. В Жабю над устем потоку Ільці ми вступили до школи пригадати ся родині місцевого учителя п. Кисілевського, в якого домі минулого року я цілий день перебував і вінні звідтак дуже приємний спомин. Дальше село Жабє тратить чим раз більше характер гуцульського села, черетворюючи ся в якусь дуже, а дуже довгу улицю, при якій давні хати Гуцулів стають чим раз рідші, а за те чим раз більше і більше множать ся доми жидів, чужинців-склепарів і спекулянтів-купців та ріжних підприємців. Не довго коли хто схоче бачити Гуцулів, буде приневолений йти в полонина. І ту є вже мурована „каплічка“, а стара деревляна церков хилить ся що року чим раз більше до старости і виглядає при каплиці, не як властива пані, але як слуга якоїсь захожої вельможі. Справді, як цілий наш нарід на своїй землі. Дальше здовж гостинця ідуть одним тягом доми побудовані недалеко один одного в той спосіб, що будинки села Жабього підходять аж до самих будинків Криворівні так, що чужосторонньому чоловікови видасть ся немов се не є два окремі, але одно предовге село.

Хто оглядав галерії старих образів, представляючих переважно якісь битви або якісь міста, той; нераз мусів бачити види мальовані реліфним стилем, після якого кождий дім, кожде дерево, кожда особа, взагалі кожда подробиця з окрема є вимальована плястично і виглядає так, якби була вирізьблена і поставлена на образнім тлі. При такім способі мальованя старали ся артисти поміщувати всі фігури, о скільки можна в цілости так, щоби они не були заслонені другими подробицями образу. В наслідок того при мальованю глубини образу були ті фігури мальовані не так, якби они стояли одні за другими але так, якби були уставлені одні над другими. Теперішній оглядач таких образів, коли хоче ліпше уявити собі тему образу, приближає ся до него о скільки можна і залежно від висоти завішеня образу, присідає мимохіть до землі стараючи ся — очевидно безуспішно — уставити свої очи так, щоби всі вимальовані предмети засунули ся один за другого і щоби тим способом побачити їх боком в звичайній перспективі.

Приближаючи ся від сторони Жабього до Криворівні стає вандрівець просто розлогого даховито уформованого, подовгастого горба Ігрець (1320 м.). Прямовисно до берегу збоца підходячий гостинець позваляє туристови видіти цілий один бік даху Ігрця уставлений перед очима як малярське полотно заповнене лісами, огородами, хатами, оборогами, копцями сіна і другими подробицями гуцульської господарки, що є уставлені — як на старих образах — одні над другими.

(Дальше буде).

Телеграми

в дня 1. листопада.

Відень. Голова клубу буч українських поєлів Н. Василько вислав на поручене свого клубу гратуляції престолонаслідникови в імени буковинських Русинів з нагоди відзначеня княжни Гогенберг титулом „герцогин“. На руки п. Василька наспіла тепер така відповідь: „Seine kaiserliche Hoheit der durchl. Herr Erzherzog und Ihre Hoheit die Frau Herzogin von Hohenburg lassen Euer Hochwohlgeboren sowie allen ruthenischen Reichsratsabgeordneten der Bukowina für die im Namen der ruthenischen Bevölkerung dieses Kronlandes dargebrachten Glückwünsche warmstens danken. Rumerskirch, Kammervorsteher.“

Відень. Оноді відбула ся конференция у міністра фінансів в справі бучов. краєвих фінансів. Присутні були: міністер фінансів, секц. шеф Пешль, гофрат Райш і Ноас, др. Стоцький, др. Вольчинський, пос. Н. Василько і бар. Горму закі. Відтак удало ся всі бучов. українські і волоські послі, др. Стоцький, Вольчинські і Відман до президента міністрів і міністра внутрішних справ Гердта в справі санкції для ухваленної в буковинським сеймі виборчої реформи. З обох конференцій віднесла депутация як найліпше вражінє.

Відень. Нині відбуде ся посвяченє двох нових гробниць в монастирі оо. Капуцинів, де є цісарські гроби.

Вчера в порученя кн. Стефані Льоняй зло-

жено вінні на гробницях бл. п. цісареві Елисавети і бл. п. архіки. Рудольфа.

Прага. Всі стоваришеня учителів чеських народних шкіл, середних і висших вислали до правительства спільний протест проти непризнаня правительством права прилюдности приватним чеським школам у Відні і проти санкціонованя язикових законів ухвалених соймами.

Будапешт. Дня 4 с. м. відбуде ся засіданє виконного комітету незалежців, на яким мін. Кошут, провідник партії, предложать свій плян розвязки положеня.

Кураційний і дезеровий ви-ноград,

найкрасшої якости, з великими ягодами, солодкий, щоденно свіжий з пня, 5 клгр. — 3 К. Мід природний чистий 5 клгр. 6 К 50 с.

L. Altneu, Versecz 4, Ungarn.

89 (13—15)

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 16. до 30. жовтня 1909.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділі і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що п'ятниці High-Life представленє. Білети вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

Для прикрашеня

комнат і Читалехь!

ТАРАС ШЕВЧЕНКО в домовині і
МОГИЛА ШЕВЧЕНКА над Дніпром

Картина Сластьона виконаві в артист. інституті Ангерера у Відні у величині 24+30 см. можна набути в книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, Ринок ч. 10; за 80 сотиків без пересилки, за 1 К з пересилкою (franco). Прибуток з ровпродажи жертвував радн. Ол. Барвіньский на памятник Т. Шевченкови в Києві.

Др. Богдан Барвіньский:

Зїзд галицького князя Данила з угорским королем Белею IV. в Прешбурзі 1250 р. Історично-критична аналіза. Львів 1901. 16° ст. 18. — Ціна 10 сот.

Прешбурський зїзд в справі спадщини по Бабенбергах. (Причинок до історії великого австрійського безкоролівя). Львів 1903. 8° ст. 27. — Ціна 30 с.

Жигимонт Кейстутович, великий князь Литовско-руський. Історична монографія. Жовква 1905. 8° ст. XIV+170. — Ціна 2 К.

Zygmunt Kiejstutowicz, książę starodubski. Львів 1906. 8° ст. 28. — Ціна 50 с.

Bogurodzicza dzewicza a історичні висновки д-ра Щурата. (В інтересі історичної правди). Львів 1906. мала 8° ст. 41. — Ціна 20 с.

Історичні причинки. Розвідки, замітки і матеріяли до історії України-Руси. І. Жовква 1908 мал. 8° ст. 170. — Ціна 2 К.

Історичний розвиток імени українсько-руського народу. Львів, мал. 8° ст. 41. Ціна 40 с.

Pieczęcie książąt halicko-włodzimierskich z pierwszej pol. XIV. w. Краків 1909. мал. 8° ст. 22. Ціна 40 с.

Pieczęcie bojarów halicko-włodzimierskich pierw. połowy XIV. w. — вел. 8° ст. 4. Львів. Ціна 5 сот.

Дістати можна в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, Ринок 10.

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, ортеговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицько-руської фабрики Евгена Біліньского в Збарзжі.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педагогічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся покликку:

Свій до свого!

Телефон 788. — Конто щадницї почтової 25.261.

Товариство взаїмних обезпечень

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20. (власний дім).

приймає обезпеченя будинків, збіжа і знярдів господарских, від шкід огневих під корисними услівями,

числить умірковані премії за обезпеченя,

ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі,

уділяє обезпеченим членам з річної надвижки звороті.

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15%.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Щадниця і інші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуровати ся на жите в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголошеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де еще не робить инший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12. 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій К 1,865.540.—; инші фонди К 458.564.—; разом К 2,324.104.—

Канцелярії Товариства отворені для сторін від год. 8—3.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1909.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Тарнова	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:05	—	2:05	5:58	9:30
Черновець	—	—	—	6:40	12:20
Станиславова	5:45	—	—	—	—
Коломні	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:45	4:25	—	11:00
Пустомит	7:29	11:45	4:25	10:15*	11:00
Самбора	8:00	9:57	2:00	—	9:00
Любіня	8:00	9:57	2:00	9:00	11:45*
Рави рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:05	1:15	5:00	9:25	10:10†
Брухович	7:10	10:05A	1:48B	4:50	8:20
Брухович	8:15	12:40	3:27B	5:30†	9:35B
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50

На Підзамче:

З Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12
Бродів	7:01	—	2:00	5:15	10:12
Курович	—	—	11:19	—	9:39
Винник	8:07	—	11:19	3:26	9:39

Зі Львова відходять до

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночі
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Гяшева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:00	11:10
Черновець	6:10	9:35	—	—	10:38
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:50
Станиславова	—	—	2:50	—	—
Коломні	—	—	—	6:00	—
Стрия	7:30	—	1:45	6:55	11:25
Пустомит	7:30	10:35*	1:45	6:55	11:25
Самбора	8:00	9:05	—	3:40	10:45
Любіня	8:00	9:05	2:15*	3:40	10:45
Рави рускої	6:14	11:05	—	—	11:35‡
Янова	8:20	10:10	1:37†	3:40	6:30
Брухович	7:21	11:05	2:30B	5:50†	8:34B
Брухович	6:14	9:00A	12:41B	3:45	7:10
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15

З Підзамча:

До Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:29	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:29	—
Курович	—	7:13	—	2:52	—
Винник	5:44	7:13†	1:30	2:52	—

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділі і сьвята від 10/6 до 11/9. А) Лише в неділі і сьвята від 1/7 до 21/8. — Б) Лише в неділі і сьвята від 1/6 до 30/9. — В) В неділі і сьвята а від 1/6 до 30/9 щодень. — Г) Щоденно від 1/7 до 21/8. — З) Лише в неділі.